

03.01.2023

Pitääkö tutkijan olla kiinnostunut julkaisumetriikasta?

Tutkijan ei tarvitse ymmärtää syvällisesti tutkimusmetriikan maailmaa, mutta on hyvä ymmärtää perusteet siitä, miten julkaisumetriikkaa hyödynnetään tutkijan ja tutkimuksen arvioinnissa.

Julkaisumetriikassa keskiössä ovat julkaisut ja niiden väliset viittaukset, ja sillä pyritään kuvaamaan tutkimuksen vaikuttavuutta. NykYTEknologia on mahdollistanut julkaisumetriikan helpon ja runsaan saatavuuden. Tämä onkin lisännyt julkaisumetriikan käyttöä erilaisissa arviointitilanteissa, aina koko yliopiston arvioinnista yksittäisen tutkijan arviointiin.

Vaikka julkaisumetriikkaan on helppo päästä käsiksi, tulisi käyttäjän aina ymmärtää siihen liittyvät rajoitteet ja haasteet. Jyväskylän yliopiston toimintaa ohjaa lainsäädännön ja hyvän tieteellisen käytännön lisäksi allekirjoitettu [DORA-julistus](#) ja [kansallinen vastuullisen tutkijanarvioinnin suositus](#).

Tutkijan rooli arvioinnissa ja julkaisumetriikassa on kaksijakoinen. Toisaalta tutkija on itse arvioinnin kohteena, mutta hän voi myös olla arvioinnin suorittajan roolissa esimerkiksi arviointipaneelin jäsenenä. Täten vastuullisen arvioinnin periaatteiden, sekä julkaisumetriikan hyödyntämisen mahdollisuuksien ja rajoitteiden tunteminen on tutkijalle erityisen tärkeää.

DORA

Jyväskylän yliopisto on allekirjoittanut [DORA -julistuksen](#) (*San Francisco Declaration on Research Assessment*). Tämä julistus antaa ohjeita, niin organisaatioille itselleen, tutkijoille, kuin muillekin tutkimuskentän toimijoille.

DORAn yleinen suositus kehottaa olemaan käyttämättä lehtiperusteista metriikkaa yksittäisen tutkimusartikkelin laadun arvioimiseen, kun arvioidaan yksittäisen tutkijan tieteellisiä ansioita. Lehtiperusteista metriikkaa ovat mm. vaikuttavuuskertoimet (impact factor) ja jufo-tasot.

Korkeakouluja ja tiedelaitoksia DORA ohjaa mm. määrittelemään rekrytointi-, urapolku- ja ylennyspäästösten kriteerit avoimesti ja selkeästi, sekä ottamaan tutkimuksen arvioinnissa huomioon tutkimusjulkaisujen lisäksi myös kaikki muut tutkimustuotokset, niiden arvon ja vaikuttavuuden.

Myös tutkijoille on DORAssa omat ohjeistuksensa. Osallistuessa rahoituksesta, rekrytoinneista, urapoluista tai ylentämistä päättäviin prosesseihin, tulisi tutkijan perustaa arvioinnit ennemmin tieteellisiin sisältöihin kuin julkaisumetriikkaan. Tutkijoita ohjataan myös viittaamaan aina alkuperäiskirjallisuuteen ja näin antamaan kunnia sille, kenelle se kuuluu.

Kansallinen suositus tunnistaa tutkijan työn monimuotoisuuden

[Kansallinen vastuullisen tutkijanarvioinnin suositus](#) on julkaistu keväällä 2020. Suositus sisältää myös suosituksen julkaisumetriikan käytöstä ja on laadittu yksittäisen tutkijanarvioinnin näkökulmasta. Samat periaatteet pätevät myös arvioitaessa tutkimusorganisaatioita tai tutkimusyksiköitä. Jyväskylän yliopisto on sitoutunut noudattamaan tätä suositusta.

Yleiset suosituksessa listatut tutkijanarvioinnin periaatteet ovat:

- läpinäkyvyys
- integriteetti
- tasapuolisuus
- pätevyys
- monimuotoisuus

Suositus antaa ohjeet arviointiprosessin rakentamiseen, tutkimuksen arviointiin, tutkijan tehtävien monimuotoisuuden tunnistamiseen ja tutkijan osallistamiseen arvioinnissa. Tutkijan roolia nostetaan keskeisempään asemaan: tutkijan tulisi olla osa arviointia ja hänen tulisi saada arvioinnista itselleen kehittävää palautetta ja arviointi tulisi myös tunnistaa yhtenä tutkijan työtehtävänä.

Suosituksessa julkaisumetriikan vastuulliseen käyttöön korostetaan asiantuntija-arvioinnin merkitystä ja tieteenalojen erojen huomioimista. Metriikan käyttö ei ole kiellettyä, mutta sen käytön tulisi olla mahdollisimman avointa (käytetty data, menetelmät, tulokset), tarkoituksenmukaista. Metriikan tuottamisen tulisi olla ammattilaisten käsissä.

Osana suositusta on myös toimeenpanosuunnitelma, jossa organisaatioita mm. kehoitetaan laatimaan ohjeet vastuullisen tutkijanarvioinnin toteuttamiseen ja järjestämään vastuulliseen arviointiin liittyviä koulutuksia.

Kansallinen julkaisumetriikkaopas

Hyvä keino tutkijalle perehtyä itsenäisesti julkaisumetriikkaan on kesäkuussa 2022 julkaistu [kansallinen julkaisumetriikan opas](#). Se on tarkoitettu julkaisumetriikan tuottajien lisäksi kaikille, jotka työssään metriikkaa tarvitsevat tai haluavat aihepiiriin tutustua. Oppaassa on esitelty julkaisumetriikan peruskäsitteitä, työkaluja ja indikaattoreita vastuullisen julkaisumetriikan käytön näkökulmasta.

Oppaan tuottamiseen osallistui laaja joukko asiantuntijoita yliopistoista, ammattikorkeakouluista ja tutkimuslaitoksista. Julkaisumetriikka on nopeasti kehittyvä ja muuttuva ala. Opasta päivitetään ja kehitetään kansallisessa yhteistyössä. Oppaasta julkaistaan myös englanninkielinen versio.

Tukea metriikkaan ja arviointiin Jyväskylän yliopistossa

Avoimen tiedon keskus järjestää Jyväskylän yliopiston tohtoriopiskelijoille, tutkijoille ja muulle yliopiston henkilökunnalle koulutuksia, joissa perehdytään julkaisumetriikkaan ja arviointiin.

Eryteisesti *Tunnista tutkimusansiosi* -koulutus keskittyy julkaisumetriikkaan ja tutkijan vastuullisen arvioinnin periaatteisiin. Avoimen tiedon keskukselta voi myös tilata räätälöidyn koulutuksen tai tietoisikun omien tarpeiden mukaan omalle tutkijaporukalleen.

Avoimen tiedon keskukselta voi myös tilata julkaisumetriikkaa tenure track -rekrytointiprosessien tueksi sekä pyytää konsultaatioapua muihin metriikan hyödyntämisen tilanteisiin.

Hanna Värri
Informaatikko
Avoimen tiedon keskus

Lisätietoa

- [Avoimen tiedon keskuksen tarjoama koulutus ja tuki metriikan käyttöön](#)
- [Vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallinen suositus](#)
- [DORA-julistus](#)
- [Kansallinen julkaisumetriikkaopas](#)

Haluatko kirjoittaa OSC Blogiin? Ota yhteyttä julkaisukoordinaattori [Sini Tuikkaan](#).

Blogiteksti on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).